

Vodárenská infrastruktura a její financování

Ivana Weinzettlová Jungová

Konference Vodárenská infrastruktura a její financování se konala dne 3. 5. 2022 v Praze, zúčastnilo se více než 130 přihlášených, a to osobně nebo online formou. Mediálním partnerem byl časopis Sovak.

Jedním z leitmotivů programu konference, kterou pořádala společnost VIDA conference, byla otázka atomizace vodohospodářského oboru a nutnosti se s ní vypořádat. Moderace konference se ujal RNDr. Pavel Policar, MSc., předseda představenstva Vodovodů a kanalizací Havlíčkův Brod, a. s.

Prvním řečníkem byl náměstek ministra pro řízení sekce fondů EU, finančních a dobrovolných nástrojů Ministerstva životního prostředí ČR Ing. Jan Kříž, který představil dotační možnosti pro financování vodárenské infrastruktury. Shrnuje také stávající situaci v oboru VaK, kdy podíl obyvatel připojených na veřejný vodovod v porovnání s rokem 2000 vzrostl z 87,1 % na 94,6 % v roce 2020. Na kanalizaci zakončenou ČOV dosud není připojeno 16,6 % obyvatel. Dlouhodobě roste počet čistíren odpadních vod, zvyšuje se podíl ČOV s terciárním stupněm čištění. Podíl obyvatel ČR připojených na kanalizační síť v roce 2020 činil 86,1 %, podíl obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV byl 83,4 %.

Ing. Jan Kříž upozornil také na data z posledního zpracovaného reportingu za rok 2018 ke směrnici o čištění městských odpadních vod (91/271/EHS), kdy z celkem 648 posuzovaných aglomerací byl zjištěn nesoulad s čl. 3 u 425 aglomerací. Po vyřešení zůstává stále ještě problém u 186 aglomerací. Podrobněji se pak věnoval Operačnímu programu Životní prostředí 2014–2020 (OP ŽP), díky němuž bylo mimo jiné revitalizováno 77,5 km vodních toků, vybudováno 2 016 km kanalizací, 485 km vodovodů, postaveno 174 nových ČOV a 72 ČOV bylo intenzifikováno. Celková alokace OP ŽP 2021–2027 je 61 mld. Kč, tedy o něco méně než v minulém období. Zmíněn byl mimo jiné program Podpora energie obnovitelných zdrojů – tepelné čerpadlo, fotovoltaika na ČOV. Tato problematika je v nynější situaci vysoce aktuální. Ing. Jan Kříž zdůraznil, že je třeba deatomizovat strukturu, menší obce mívají problém s udržitelností dotací. Pokud existuje 2 500 vodárenských subjektů, nelze je také účinně regulovat.

Vedoucí oddělení monitoringu vodohospodářské infrastruktury Ing. Gabriela Baštářová ze Státního fondu životního pro-

středí ČR se zaměřila na udržitelnost a obnovu vodohospodářské infrastruktury (VHI) v kontextu OP ŽP 2021+. Zdůraznila zjednodušení administrativního řízení pro menší celky, jehož cílem je zabránit prodlevám. Předpokladem podmínek udržitelnosti VH projektů v OP ŽP 2021+ přitom je, aby se při tvorbě prostředků na obnovu VHI vycházelo ze zásady „znečišťovatel platí“, se zohledněním sociální únosnosti ceny za vodné a stočné. Sjednoceny by měly být podmínky regulace v oboru VaK při tvorbě prostředků obnovy a rovněž je cílem dosažení částečné samofinancovatelnosti VHI. Důležité je sdílení nejlepší praxe v oblasti provozování a také sdružování do větších celků.

Vedoucí oddělení analytického a benchmarkingu odboru dozoru a regulace vodárenství Ministerstva zemědělství ČR Ing. Želmíra Macková, MBA, prezentovala použití benchmarkingu jako nástroje pro regulaci oboru VaK. Cílem přitom je dosáhnout samofinancovatelnosti infrastruktury, zabezpečit rovnouhu mezi cenou za služby a náklady na poskytování služeb, zajistit dostatečnou úroveň kvality služeb, zajistit ochranu životního prostředí a minimalizaci dopadů na něj a zvýšit transparentnost informací všech zúčastněných stran v sektoru.

Ing. Marie Janečková, vedoucí oddělení Legislativa, analýzy a správní řízení odboru Cenová politika Ministerstva financí ČR,

shrnuje důvody k revizi cenové regulace v roce 2021. Hlavní body revize jsou zavedení pětiletého regulačního rámce, úprava definice oprávněných a neoprávněných nákladů, zavedení vyrovnávacích kalkulací a povinnosti vyrovnání, úprava kalkulačního vzorce pro výpočet zisku a zavedení povinnosti zasílat kalkulace ceny Ministerstvu financí. Podrobněji se Ing. Marie Janečková věnovala zkušenostem s odevzdáváním kalkulací v roce 2021 a 2022. Za nejčastější nedostatky plánových kalkulací označila neznalost povinnosti sestavovat kalkulace ceny vody, či povinnosti tvorby Plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací a také nesestavování kalkulací v případě, kdy obec nevybírá vodné a stočné. Problémem bylo i zasílání ve formátu PDF. Na webových stránkách Ministerstva financí je nově oddíl

Cenová regulace v oboru VaK, který obsahuje cenové výměry MF pro obor VaK a jejich aktualizace, Metodickou příručku k cenové regulaci oboru vodovodů a kanalizací pro roky 2022–2026, formuláře kalkulací cen pro roky 2022–2026, stanoviska a nejčastější dotazy pro roky 2022–2026. Dalšími kroky jsou technická novelizace podmínek pro IS VaK, v souvislosti s novelou zákona o vodovodech a kanalizacích, možné úpravy s ohledem na problematiku investic a boj se suchem či sjednocení vykazovacích povinností napříč resorty.

Odborná asistentka Mgr. Michaela Vojtěchovská Šrámková, Ph.D., Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR, z. s., se ve své prezentaci zabývala aktuálními tématy ve vodohospodářství, jako je sucho a nadregionální spolupráce při zajišťování dodávek vody. SOVAK ČR podpořil v roce 2020 zpracování materiálu, který shrnuje veškeré projekty v oboru VaK pro pitnou vodu v letech 2021–2030 se zaměřením na zmírnění dopadů sucha a propojení vodárenských soustav. Zmapováno bylo 257 investičních projektů za 28 miliard v následujících 10 letech pro oblast pitné vody. Zahrnuty byly jak projekty v prvotní fázi přípravy, například zpracování studie, tak projekty s vydaným stavebním povolením či územním rozhodnutím a na ohlášení. Z hlediska typu projektů se jedná o nové výstavby, rekonstrukce i kombinace. Důležité je, aby vodohospodářský obor reflektoval novou situaci a přinesl nový pohled na zajištění bezpečnosti dodávek vody a odvod a čištění vod odpadních, tedy propojování vodárenských soustav, ochrany vodních zdrojů, fyzické i kybernetické bezpečnosti a na posílení kapacity náhradního zásobování. SOVAK ČR za poslední dva roky vnímá změnu v přístupu ministerstev při společném řešení cenové regulace a strategických otázek vodohospodářského sektoru.

Na konferenci byla představena zajímavá využití moderních technologií, konkrétně tzv. smart meteringu. Ing. Luboš Bafrnec, ředitel divize Smart Solutions společnosti LK Pumpservice, s. r. o., konstatoval, že ve srovnání s minulostí je dnes možné zhodnotit životnost sítí za provozu po celé trase a za plného provozu a sáhnout jen to, co je skutečně zapotřebí. Výhodám smart meteringu se ve své prezentaci věnoval i ředitel SOFTLINK, s. r. o., Ing. Jaromír Charvát. Ing. Jakub Kožnárek, generální ředitel Brněnských vodáren a kanalizací, a. s., představil příklady z praxe své společnosti při využívání moderních technologií pro dálkové odečty. Technologie umožní vysledovat únik u zákazníka, což ušetří výjezd „pátračů“. Zjištění okrskové bilance napomáhá odhadnout spotřeby pro fakturaci.

Generální ředitel Severomoravských vodovodů a kanalizací Ostrava a. s. Ing. Anatol Pšenička představil investiční strategii pro vodárenskou infrastrukturu v Moravskoslezském kraji, zdůraznil, že je zapotřebí vycházet z toho, co společnost vybere z vodného a stočného. Z investic zmínil unikátní Ostravský oblastní vodovod.

Ing. Dan Jiránek, předseda Komise životního prostředí a energetiky Svazu měst a obcí ČR, se zaměřil na výhody a úskalí vlastnictví a provozování infrastruktury pro samosprávy. Vzněl přitom otázku, zda se vyplatí řešit vodárenskou infra-

strukturu společně. Jednou z nepopíratelných výhod je to, že dlouhodobě mají vodárenské společnosti zajišťující služby v rozsáhlém území lepší stabilitu. Zmínil také problematiku sucha, kdy je ohroženo zásobování obyvatel pitnou vodou ze stávajících zdrojů. Přidává se k tomu fakt, že se lidé často stěhují do okolí velkých sídel, kde je již dnes zásobování vodou problematické. Je tedy nutné zajistit propojení vodárenských soustav.

Ing. Roman Sládek, člen Správní rady Svazku vodovodů a kanalizací Ivančice, na závěr promluvil o zkušenostech s vlastnictvím a provozem infrastruktury ve vodárenském svazku. Přípravných fází projektu i realizace se účastní vždy dotčená obec, vše hradí svazek, zajišťuje kofinancování jako spoluúčast k dotaci. Splácení je pak na konkrétní dotčené obci. Výhoda je, že obec získá finance za zvýhodněných podmínek. Často se slučují také finance obce, svazku a správce komunikací pro

kompletní opravu povrchů. Ing. Roman Sládek konkrétně zmínil jeden z připravovaných záměrů, kterým je zpracování čistírenských kalů na ČOV Ivančice. Záměrem je nevozit bioodpad z členských obcí svazku mimo teritorium, ale zpracovat jej s kalů na nový výrobek. V současnosti probíhají jednání se zemědělci a zpracovává se podrobná studie. Dalším z chystaných projektů je odstranění mikropolutantů z již vyčištěné odpadní vody ČOV Ivančice, na kterém spolupracují s týmem Vysokého učení technického v Brně a s Botanickým ústavem Akademie věd a Masarykovy univerzity v Brně.

Konference prokázala, že téma financování vodárenské infrastruktury si zaslouží pozornost a je vhodné tuto problematiku prodiskutovat na širším fóru, kde se setkávají zástupci státních institucí, vodárenských společností i obcí.

Ing. Ivana Weinzettlová Jungová
SOVAK ČR